

TRABALLANDO OS RITMOS TRADICIONAIS A PARTIR DO XOGO

O obxectivo desta actividade é traballar os diferentes ritmos do noso folclore utilizando recursos da nosa cultura, e todo iso a modo de xogo. Baseámonos principalmente en xogos de percusión corporal, de xeito que traballamos a expresión rítmica e corporal, expresión vocal (xa que o punto de partida en moitos dos casos é a lingua, por ser unha ferramenta moi válida á hora de interiorizar os tempos débiles e fortes), linguaxe musical, análise musical, práctica instrumental.

A MUIÑEIRA

Na proposta que se describe, preténdese dar a coñecer en todas a súas dimensións a muiñeira, danza tradicional galega.

Esta actividade serve para introducir tamén a notación e lectura do compás de 6/8. Interiorízase o ritmo de muiñeira e a súa escritura habitual, así como todos os trazos que permiten identificala en notación formal, auditiva e musicalmente.

Como punto de partida, buscamos un recitado que por si mesmo produce o ritmo da muiñeira, o *TANTARANTÁN*, pois nel tan só con pronunciar as sílabas, sae a escena o ritmo de muiñeira. Probablemente fose un recitado construído coa influencia, intencionada ou non, deste ritmo tan popular e representativo da nosa música.

- *Tantarantán... para onde vas vella?*
- *Tantarantán... vou para Pontevedra.*
- *Tantarantán... que vas buscar?*
- *Tantarantán... unha carga de sal.*
- *Tantarantán... para que é o sal?*
- *Tantarantán... para facer o caldo.*
- *Tantarantán... para que é o caldo?*
- *Tantarantán... para llo dar ás vellas.*
- *Tantarantán... para que son as vellas?*
- *Tantarantán... para sachar o millo.*
- *Tantarantán... para que é o millo?*
- *Tantarantán... para llo dar ás churras*

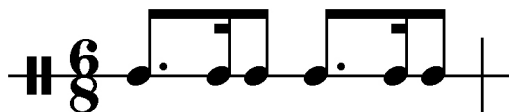
- *Tantarantán... para que son as churras?*
- *Tantarantán... para poñer os ovos.*
- *Tantarantán... para que son os ovos?*
- *Tantarantán... para llos dar ao crego*
- *Tantarantán... para que é o crego?*
- *Tantarantán... para dicir a misa. .*
- *Tantarantán... para que é a misa?*
- *Tantarantán... para subir ao ceo...*

- Lectura do texto aumentando a velocidade pouco a pouco. Debemos ter en conta que ademais que este recitado é dialogado, polo que uns poden preguntar mentres outros responden.
- Recitamos todos xuntos e acompañamos a primeira palabra de cada verso con golpes de mans nas mesas ou pernas de xeito que damos un golpe ao tempo con cada sílaba. De novo empezamos a modo para ir aumentando a velocidade.

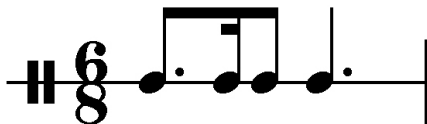
Xa estamos percutindo o ritmo de muiñeira.

- Ritmos coas mans ou baquetas:

1º

2º

- Imos aumentando a dificultade, introducindo variacións rítmicas; dependendo do nivel do alumnado e das idades para as que traballemos, quedaremos no primeiro punto ou chegaremos ata o final.
- Se temos o material e un grupo de alumnado axeitado, podemos intentar marcar o ritmo con pandeiretas para achegarnos aínda máis á realidade da muiñeira.
- Podemos completar a actividade cunha representación gráfica sobre o texto, xa que ademais de suxerir un ritmo, conta unha historia.
- Transcribimos o ritmo coa indicación de compás correspondente. Introducimos variacións rítmicas sobre o papel que levaremos despois, realizando o proceso inverso do traballado ata o de agora, as palmas.
- Traballamos a audición de diferentes muiñeiras interpretadas por diferentes grupos de música galega, que ademais nos permiten coñecer o panorama musical e as diferentes versións da mesma peza ou dos mesmos ritmos.

OS XOGOS DE CORDA

Os xogos de corda, igual que a goma, sempre levaron consigo cancións ou recitados que axudan a coordinar os saltos, pois a corda marca un ritmo que nos indica cal é o momento no que debemos saltar. Nalgúns casos, incluso nos indica os movementos que debemos facer coa corda ou coa goma.

Deberíamos aproveitar dende a aula de música este recurso que nos ofrece o xogo.

Rei, rei, cantos anos durarei,

Vintecinco non o sei:

Un, sou, tres, catro

Cinco, seis, sete....

XOGOS RÍTMICOS

Preténdese con estes xogos, afianzar o sentido do ritmo, a compenetración, o traballo en equipo, a práctica vocal, e a coordinación das diferentes destrezas.

O xogo consiste en utilizar un obxecto calquera que se teña á man: pedras, tacos de madeira, estoxos... e facer un círculo cos rapaces/zas sentados no chan. Se fosen moitos, poderíanse facer dous círculos, ben concéntricos (sendo o de dentro máis pequeno) ben independentes.

Establécese un ritmo que cada un marcará a tempo co seu obxecto contra o chan, ese será o metrónomo que se escoitará durante toda a canción. Unha vez conseguido que todos os obxectos batan a un tempo no chan, establécese unha dirección de xiro, neste caso, a man dereita coa pedra (ou o que sexa) desprazaraa cara a dereita para deixarlle alí ao seu compañeiro, e coa mesma man collerá a que lle deixaron a el diante; deste xeito, as pedras irán xirando a tempo cara a dereita, sen que unha persoa poida ter máis dunha pedra, e sempre, en cada tempo, cada rapaz terá que deixar unha pedra e coller outra nova.

Propoñemos esta canción para facelo:

La vai unha

Buscamos unha melodía tradicional que nos permita facer algo similar ao anterior pero máis complexo:

Na outra beira do río

Na outra beira do río
chiriviriví caracol caracol
cantaba o grilo.

E no seu cantar dicía
chiriviriví caracol caracol
fai moito frío.

Todo é igual que co exemplo anterior, aínda que agora, onde se canta “caracol, caracol” a pedra irá cara a dereita, pero no canto de quedar alí para que a recolla o compañeiro, non é soltada e volve cara a esquerda, así dúas veces. Será no comezo da estrofa cando todo volva á normalidade.